

förhållanden. Vi kan göra det genom att testa piloter och försök på frivillig basis med segment som är lämpliga för det i Sverige. Nyckelord är så här långt ”på frivillig basis”. Detta är ingångsvärdet. Jag tycker inte att detta är ett oproportionerligt sätt att hantera frågan.

Därtill är det ohyggligt viktigt att vi också hjälps åt att kommunicera de verktyg som vi får på plats. Förutom de 240 miljoner som nu skjuts till HaV gör man en förändring i förordningen och öppnar upp för att yrkesfisket ska kunna ta del i återställande miljöåtgärder, ingå i forskningsprojekt och annat. Detta är viktigt i ett kort perspektiv, för att i någon mening hålla en krisande bransch under armarna – hålla den flytande – samtidigt som man bidrar till att skapa goda förutsättningar för branschens överlevnad på sikt.

Det här är en viktig bransch. Här finns mycket att göra. Vi behöver vara beredda att jobba både kortsiktigt och långsiktigt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2019/20:324 om pilotprojekt som bygger på LOV

Anf. 50 Arbetsmarknadsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Ali Esbati har frågat mig om det är min ståndpunkt att LOV-piloten ska fortsätta oförändrad trots att regeringen slagit fast att reformeringen av Arbetsförmedlingen inte ska bygga på LOV. Han har dessutom frågat mig om vilka åtgärder jag kommer att vidta för att kompensera kommuner som påverkas negativt av Arbetsförmedlingens LOV-pilot.

Arbetsförmedlingen reformeras för att på ett bättre sätt ge stöd till arbetslösa och möjliggöra för fler arbetsgivare att hitta rätt kompetens. Reformen ska genomföras på ett ansvarsfullt och ordnat sätt. Det ska finnas förutsättningar för kontinuerlig utveckling och förbättring vid behov. Reformeringen av Arbetsförmedlingen ska inte vila på lagen om valfrihetssystem, LOV, utan den upphandlingsform som är mest ändamålsenlig för respektive tjänst ska användas.

Reformen föregås av ett brett utvecklingsarbete som Arbetsförmedlingen på regeringens uppdrag bedriver. Här ingår bland annat de utvecklade matchningstjänster, som ska införas under 2020, som Arbetsförmedlingen benämner Kundval rusta och matcha, KROM. Arbetsförmedlingen fick detta uppdrag innan inriktningen för reformeringen ändrades. Ett viktigt och tydligt syfte med uppdraget är att lärdomar ska kunna dras inför den slutliga utformningen av det reformerade systemet. Detta är fortsatt viktigt även utifrån den nya inriktningen för reformen, där den mest ändamålsenliga upphandlingsformen för respektive tjänst ska användas.

Utvecklingsarbetet sker i nära samarbete med forskarna på Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU. Lärdomar kommer att kunna dras avseende bland annat vilka kvalitetskrav

som bör ställas på utförarna, hur ersättningsmodellen bör utformas och hur olika regionala och lokala förutsättningar påverkar. Att Arbetsförmedlingen tillämpar LOV för Kundval rusta och matcha ändrar inte på detta faktum.

Vad gäller kommunerna kommer regeringen att följa och analysera eventuella effekter av reformen för kommunernas verksamheter och kostnader. Det ska säkerställas att Arbetsförmedlingen har närvaro och en fungerande verksamhet i hela landet, både under genomförandeperioden och på lång sikt. Samverkan med kommuner, myndigheter och andra aktörer ska säkerställas, inte minst vad gäller de målgrupper som har en svagare ställning på arbetsmarknaden. I regleringsbrevet för 2020 gavs Arbetsförmedlingen i uppdrag att säkerställa och vid behov återställa en ändamålsenlig lokal närvaro. Jag kan efter att ha tagit del av Arbetsförmedlingens första lägesrapport konstatera att myndigheten nu jobbar aktivt efter regeringens tydliga instruktioner om att stärka den lokala närvaron.

Anf. 51 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Men jag blir lite besviken och framför allt ganska orolig. Det är en oro som inte blir mindre av den kristid vi befinner oss i. Mina frågor ställdes ju innan coronaproblematiken drabbade Sverige. I dag befinner vi oss i ett läge där det tyvärr står klart att Arbetsförmedlingen kommer att få betydligt mer att göra nästan oavsett hurdan utvecklingen blir framöver.

Huvudfrågan är att ministern nu också i riksdagens kammare ger besked om att pilotprojektet för Kundval rusta och matcha, KROM, ska fortsätta som planerat. Då är det bra att påminna sig om vad detta är. Det som är tänkt att sjuösättas i ett antal kommuner är ett system som ska komma i stället för det som kallades stöd och matchning, kan man säga. Det nya systemet är, hur man än vrider och vänder på det, en variant av de idéer som framför allt Centerpartiet och Liberalerna har haft om hur man ska göra om svensk arbetsmarknadspolitik till ett slags basar för pigga entreprenörer.

Det här är någonting som man har tagit fram ett förfrågningsunderlag för. Jag har det här. Det är 43 sidor som går ut på att rigga en modell för kontroll och utbetalning riktat mot företag som vill komma in och pröva sin lycka på den här marknaden. Redan där skulle jag vilja säga att det blir lite av en skymf mot både de arbetslösa, som behöver hjälp, och de medarbetare på Arbetsförmedlingen som under lång tid utvecklat viktiga kunskaper och erfarenheter. Fokus blir ju med nödvändighet – det ser man också här – upphandlingsjuridik snarare än någonting som har med aktiv arbetsmarknadspolitik att göra.

Man kan särskilt kolla på det som är mest intressant för dem som vill komma in på den här marknaden, nämligen ersättningsmodellen. Det är en ersättningsmodell som är inspirerad av den modell som man har haft i Australien under lång tid. Människor ska genomgå en sorts datoriserad klassificering hos AF och placeras i grupp a, b och c efter hur långt från

arbetsmarknaden de bedöms befinna sig. Sedan är det den här klassificeringen som avgör hur mycket pengar aktörerna kan tjäna. Det är en ersättning som ska utgå dels som grundersättning för att man blir vald av en arbetslös, dels sedan som resultat ersättning beroende på om man hamnar i jobb eller inte. Det finns också en snabbhetspremie för aktörerna – det blir mer pengar ju snabbare de får iväg personer.

Det här kan man ju räkna på. Det finns också redan folk som har gjort det, bland annat på Akademikerförbundet SSR. Det som framgår tydligt är att den stora skillnaden blir att aktörerna kommer att få svårt att tjäna pengar på någonting annat än att få ut människor snabbt. Där finns det däremot ganska stora pengar att göra. Det här betyder att vi redan i förväg, utan att egentligen tänka på alla de andra stora problemen med det här systemet, med rätt stor säkerhet kan veta att det blir väldigt lite rustande och matchande gjort i det här systemet. Det finns väldigt dåliga incitament för att erbjuda en arbetslös person stöd, praktik eller utbildning för att kunna få jobb, till exempel om han eller hon tidigare har haft en utbildning från sitt hemland. Däremot kommer vi med stor säkerhet att få se starka försök att hitta eller hitta på lågkvalificerade låglönejobb som kan fungera för det här kontraktet. Det är inte nödvändigtvis så bra för samhällsekonomin eller för de arbetslösa, men det ger möjligheter till klirr i kassan för dem som kan hitta rätt grepp.

Jag skulle kunna fortsätta att berätta om problemen med den här modellen, men det hinner jag tyvärr inte. Jag kanske får återkomma i nästa inlägg om det. Men jag vill bara fråga ministern igen: Är det verkligen så att regeringen och samarbetspartierna inte har dragit några slutsatser av debaclet runt årsskiftet? Ska ni verkligen gå vidare och rigga ett system som bygger på LOV och är baserat på den här marknadsmodellen, som innehåller så uppenbara problem och risker?

Anf. 52 Arbetsmarknadsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Jag tackar Ali Esbati för frågeställningarna. De är såklart väldigt viktiga. Samtidigt vill jag understryka att vi just nu befinner oss i ett väldigt allvarligt läge. Vi tar dagligen del av varsel som kommer in. Vi har en mycket allvarlig situation på svensk arbetsmarknad. Av det skälet väljer jag att fatta mig kort i svaren på de frågor som Ali Esbati ställer. Vi har många andra mycket akuta frågor som vi behöver hantera. Men den framtida reformeringen av myndigheten är såklart också viktig.

KROM är en försöksverksamhet som går igång i dagarna. Det är väldigt viktigt att vi har försöksverksamhet och att vi också kopplar på forskning och utvärdering, så att vi kan utvärdera den här typen av försöksprojekt innan vi går in i ett nytt, reformerat system. Av det skälet menar jag och regeringen att det är viktigt att det här arbetet fortsätter, så att vi kan dra slutsatser. Både riksdagens ledamöter och regeringen kan av de utvärderingar och rapporter av den här försöksverksamheten som så småningom kommer dra våra

slutsatser av vad som fungerar och vad som fungerar mindre bra. Vi gör detta för att säkerställa att reformeringen av arbetsmarknadspolitiken och Arbetsförmedlingen sker på ett så ordnat, klokt och bra sätt som möjligt.

Anf. 53 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Som jag var inne på i första anförandet är jag medveten om att vi befinner oss i en väldigt bekymmersam situation och att det finns mycket saker som kommer att behöva göras framöver i en situation där varslen ökar. I den situation som råder har regeringen på alla sätt gjort mycket som är värt respekt och applåder. Man har hittills skött krissituationen mycket väl.

Då vi kan förvänta oss att det kommer att finnas ett problem som arbetsmarknadsministern och hennes regeringskollegor behöver hantera, nämligen ett troligen ökat antal arbetslösa i Sverige i likhet med andra länder, blir det desto viktigare att man är noga med vilka reformprojekt man sätter igång. Jag pekar på de stora risker som finns med det som man nu ska ge sig in på och som man egentligen borde låta bli. Det är där vi står. Det här är en testverksamhet som hade varit dålig i alla situationer, men som kanske passar extra dåligt i det läge som vi nu går in i.

Jag ska återkomma till själva kärnan i detta. Det här pilotprojektet är alltså någonting som ska bygga på LOV, det vill säga lagen om valfrihetssystem. Det finns ett ganska stort antal testresultat från tidigare när det gäller LOV inom arbetsmarknadspolitikens område. Det har gällt etableringslotsar, jobbcoachning och sysselsättningsplatser för personer med psykiska funktionshinder. I alla de fallen har man dessvärre på väldigt goda grunder valt att avsluta dessa LOV-baserade system. Anledningen är att det kommit rubriker till exempel om att etableringslotsarna kan ha rekryterat till Islamiska staten och att handläggare säger att reformen kollapsat. Man har pratat om människohandel och maffiaverksamhet.

Jag är övertygad om att det inte är regeringens syfte att sätta igång någonting som kan leda till människohandel, maffiaverksamhet eller rekrytering till IS. Men det finns ett stort antal problem som jag verkligen inte är ensam om att peka på. Man riggar ett system som är till för att bjuda in alla som klarar en viss kravnivå och sedan säga: Nu kör vi och ser vad som händer!

Detta är inte heller ett pilotprojekt som görs i något slags laboratorium. Det är ju 32 kommuner som ska göra det här. En stor del av deras kontakt med arbetslösa som behöver rustas och matchas kommer under en tid att gå genom detta LOV-baserade system om man kör igång det.

Det återstår fortfarande för mig att förstå om det är så att regeringen gör det här för att Centerpartiet inte ska vara alltför ledset över det som hände i riksdagen för några månader sedan och att det därför blir en kostnad som man får ta. Det är trist om det är så. Eller kan det vara så att man verkligen tror att det kommer att ge ett underlag för att reformera hela systemet i den

riktningen? Då är det om möjligt ännu mer allvarligt. Det skulle jag vilja att arbetsmarknadsministern funderade lite över.

Anf. 54 Arbetsmarknadsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Jag har haft förmånen att arbeta med arbetsmarknadspolitik under större delen av mitt vuxna liv. Jag satt här i kammaren som ledamot på 90-talet, när vi hade skyhögt arbetslöshet.

Vi har just nu ett läge där varslen duggar in i väldigt snabb takt. Vi har ett ansvar som politiker att agera i den situation vi har just nu. KROM och försöksverksamheten är någonting som kommer under det här året. Det är viktigt att innan vi sjösätter nya reformer eller åtgärder att vi har möjlighet att utvärdera och diskutera dem. Av det skälet ska man absolut inte upphäva den här typen av försöksprojekt. Man ska lära av dem. Vi har kopplat på IFAU så att vi också har forskningen och vetenskapen med oss.

Jag kan genom mitt perspektiv se reformer som har varit väldigt lyckosamma och fungerat. Men vi har också i arbetsmarknadspolitiken en del exempel där det inte fungerat. Det är därför som vi måste veta vad det är vi gör innan vi sjösätter ett nytt, reformerat system. Att i det skedet ta bort försöksverksamhet vore djupt olyckligt. Det vore att i stället gissa sig fram, och det är inte jag beredd att göra.

Jag vill understryka att vi nu befinner oss i ett exceptionellt läge när det gäller arbetsmarknadspolitik och jobben i Sverige. Jag har i går gett besked till departementet att vi just nu pausar de politiska diskussionerna om reformeringen av Arbetsförmedlingen.

Vi måste fokusera här och nu på att myndigheten ska ha de bästa förutsättningarna att kunna ta emot nyinskrivna. Vi vet myndigheten också har en god kapacitet och beredskap för det som nu kommer med möjlighet att kicka igång sin varselorganisation. Där har vi lång och god erfarenhet av hur vi ska jobba med det. Det är mitt huvudsakliga fokus just nu.

Anf. 55 ALI ESBATI (V):

Fru talman! I den mån som arbetsmarknadsministern och hennes kollegor arbetar med det som blir ett slags krishantering framöver på arbetsmarknadsområdet är jag och Vänsterpartiet naturligtvis fullt beredda att vara konstruktiva. Det gäller oavsett om det handlar om beslut, diskussioner eller funderingar.

Det som vi diskuterar i dag är just utifrån oron för att vi slänger in en stor del av Arbetsförmedlingens organisation i någonting som är dåligt. Det är vad som föranledde frågan och som har föranlett stor aktivitet från vår sida på det här området över huvud taget.

Arbetsmarknadsministern pratar om att vissa reformer har gått bra och att vissa har gått dåligt. Jag är fullt medveten om det. Men det är inte heller så att de har varit slumpmässiga. Det jag försöker påpeka är att flera av de element som finns på papper i riggandet av den här modellen är beprövat dåliga, problematiska och riskabla.

Därför försöker vi påtala detta. Det är en roll som en politisk opposition naturligtvis har. Det är också många som arbetar med de här frågorna som har satt frågetecken inför just den här delen av reformeringen.

Regeringen har sagt att man inte ska bygga den fortsatta reformeringen av Arbetsförmedlingen på LOV. Det här pilotprojektet bygger på LOV. Det återstår att se hur man får ihop de sakerna.

Jag kommer inte att sluta att ifrågasätta saker som är dåliga. Men jag kommer att ge fullt stöd till det regeringen gör i de kriser som nu uppstår om de sakerna är kloka och vettiga, och det har de varit hittills.

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Tack, Ali Esbati! Det gäller inte minst för det viktiga beskedet om att vi i detta allvarliga läge behöver stå samlade och hålla ihop politiskt. Det handlar inte bara om att minska smittspridningen av coronaviruset utan även om att säkerställa vårdens kapacitet och möjligheter att agera. Nu ser vi också effekterna som kommer på ekonomin och de svenska jobben.

Det är verkligen hög tid för sammanhållning och för att vi ska göra det vi kan för att rädda jobb och för att se till att säkerställa att Arbetsförmedlingen har de allra bästa förutsättningarna att utföra sitt viktiga arbete.

Det handlar om att kunna ta emot den ökade volym av personer som nu förmodligen kommer att anmäla sig till Arbetsförmedlingen. Det gäller att se till att det finns en god beredskap att hantera de varsel som kommer. I nästa vända handlar det givetvis om att se på vilket sätt vi kan bidra till aktiva insatser till de människor som kanske blir av med sina arbeten.

Nu gör vi väldigt kraftfulla insatser med det paket som kom i går med till exempel korttidspermittering och också med andra sätt att försöka stödja näringslivet. Jag vill tacka för det viktiga beskedet att vi håller samman i den här tuffa tiden.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2019/20:347 om ökad delaktighet i arbetet för en bättre arbetsmiljö

Anf. 57 Arbetsmarknadsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Magnus Persson har frågat mig om jag är beredd att ta initiativ för att förändra arbetet och göra det möjligt för samtliga Sveriges löntagare att arbeta aktivt för trygga arbetsplatser samt att se över dagens system gällande fackförbundens företrädesrätt.

Den svenska arbetsmarknadsmodellen bygger på partsgemensamt samarbete med kollektivavtalet som grund. Som för arbetsmarknaden i övrigt spelar arbetsmarknadens parter en central roll även när det gäller arbetsmiljöfrågor. Arbetsmarknadens parter har en viktig roll i hur arbetsmiljöarbetet bedrivs ute på